

TOPLUMSAL CİNSİYET EŐİTLİĐİ

Dr.ÖĐr.Üyesi Özgür GÜLDÜ

TEMEL KAVRAMLAR

KAYNAK: Dökmen, Z. (2010). Toplumsal Cinsiyet - Sosyal Psikolojik Açıklamalar. İstanbul: Remzi Kitapevi.

- ‘Toplum» kadın ve erkeğe farklı davranmakta, onlara farklı özellikler, davranışlar ve görevler yüklemektedir.
- Örneğin genelde kadının «ev işlerini» yürütmesi istenirken, erkeklerden «ailenin gelirini» sağlaması beklenmektedir.
- Kadın ve erkek birlikte çalışıyor olsa bile, iş dönüşü erkeğin yeri televizyon karşısı, kadının yeri ise mutfaktır.

- **Fiziksel cinsiyet (sex)**

Biyolojik temelli farklılıklardır. Biyolojik cinsiyete dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir.

- **Toplumsal cinsiyet (gender)**

--- Sosyo-kültürel temelli farklılıklardır. Kadın ve erkek olmaya toplumun ve kültürün yüklediği anlamları ve beklentileri ifade etmektedir.

--- Kültürel bir yapıyı karşılamaktadır ve genellikle bireyin biyolojik yapısı ile ilişkili bulunan psikolojik özelliklerini de içermektedir.

--- Toplumsal cinsiyet, bireyi kadınsı ve erkeksi olarak karakterize eden psikososyal özelliklerdir.

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyeti tamamen birbirinden ayırmak mümkün değildir.

- Bu iki terim sıklıkla karıştırılmakta ya da birbirinin yerine kullanılmaktadır.
- Bunun nedeni, ikisinin çoğu zaman bir arada olduğunun, hatta paralel anlamlar taşıdıklarının düşünülmesidir.
- İnsanların cinsiyetleri kadın ya da erkektir.
- Toplumsal cinsiyet ise çeşitlilik gösterir.
 - Kadınlar genellikle kadınsı (feminen)
 - Erkekler genellikle erkeksi (maskülen) olarak sosyalleşirler.

- Toplumsallaşma sürecinde, erkek ve kız çocuklarının öğrendikleri, kültürün cinsiyetlerine «uygun» bulduğu, tutum, davranış ve roller arasındaki farklılıklar ise **«toplumsal cinsiyet farklılıkları»** olarak adlandırılır.
- ❑ Kadınlar; daha duyarlı, ilgili, bakım verici, ev kadını, öğretmen, hemşire
- ❑ Erkekler; bağımsız, atılgan, kuvvetli, asker, mühendis, tüccar
- Bunlar gerçek olmayan farklılıklardır. Toplumun kendi kalıplarını bireye dayatması sonucu oluşan farklılıklardır.

- Biyolojik cinsiyet farklılıklarının öğrenilmemiş, doğuştan getirilen özellikler bakımından kadınlarla erkekler arasında gözlenen farklılıklardır.
- Toplumsal cinsiyet farklılıkları ise öğrenilen, sosyalleşme sürecinde kazanılan özellikler bakımından insanlar arasında gözlenen farklılıklardır.
- *Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet farklılıkları bireyden bireye, kültürden kültüre değişmeler gösterirler.*

Toplumsal Cinsiyet Nedir?

- Sosyal bir kategoridir (Deaux ve Sherif)
 - ✓ İnsanların duygu, düşünce ve davranışları kadın ve erkek arasındaki kategorik bölünmeyle ilgili sosyal ve kültürel faktörler tarafından etkilenmekte, bir toplumsal şema oluşmaktadır.
- Bir kişilik değişkenidir (Bem)
 - ✓ Kadınsılık, erkeksilik ve androjenlik anahtar kavramlardır.

- Toplum, bireyden toplumun tanımladığı ve bireylerin yerine getirmelerini bekler (Toplumsal Cinsiyet Rolü).
- Sosyalleşme süreci ile kızlar ve erkek çocuklar, çeşitli nesnelere, etkinliklere, oyunlara, meslekleri ve hatta kişilik özelliklerini onlar için «uygun» ya da «uygun değil» olarak ayırt etmeyi öğrenirler.
- Toplumun, bir grup olarak kadınların ve bir grup olarak da erkeklerin göstermelerini beklediği özelliklere «toplumsal cinsiyet kalıpyargıları» denir.
- Bu kalıp yargıların öğrenilmesinde ve sürdürülmesinde ailenin, diğer toplumsal kurumların (eğitim, arkadaş vb.) kitle iletişim araçlarının, çocuk kitaplarının, reklamların, film ve kliplerin vb. rolü bulunmaktadır.